

BOOK REVIEW

N. T. WRIGHT: AFTER YOU BELIEVE, WHY CHRISTIAN CHARACTER MATTERS

PUBLISHED BY HARPERCOLLINS PUBLISHERS, 2010. NEW YORK.

Michaela Prihracki

N. T. Wright vychádza vo svojej práci zo Sanderovej novej perspektívy na Pavla a túto líniu zachováva aj vo svojom výskume.¹ V knihe „After you believe“ poukazuje na špecifický dôraz týkajúci sa pochopenia kráľovstva Božieho. Nová eschatologická epocha prichádza na zem a tu je v procese jej úplného uskutočnenia.

„Kráľovstvo Božie totižto nie je iba ‘nebo’, ale skôr stav záležitostí, v ktorých Božie kráľovstvo prichádza a jeho vôľa bude uskutočňovaná na zemi ako na nebi. [...] Kríž je miestom, kde pravý Boh porazil falošných bohov a s hlbokým a rezonujúcim paradoxom ustanovil svoje kráľovstvo na zemi.“²

¹ Wright bol do roku 2010 anglikánskym biskupom v Durhame a v súčasnosti pôsobí na škótskej Univerzite v St. Andrews. Patrí medzi najvýznamnejších teológov zoberajúcich sa Novou zmluvou, pričom prednášal na univerzitnej pôde v Oxforde, Cambridgei a McGille. V máji 2016 prednášal aj v Bratislave na Slovenku, čím obohatil aj náš kontext. V tom istom roku mu vyšli dve knihy v slovenčine „Jednoducho kresťan“ a „Prekvapení nádejou“. Periodiká o Wrightovi: .týždeň (dostupné na <https://www.tyzden.sk/casopis/32372/netesme-sa-len-na-zivot-po-smrti/>) a Evanjelický východ. (dostupné na internete EV máj 2016 <http://evychod.sk/maj-2016/> a EV júl 2016 <http://evychod.sk/jul-2016/>)

² Nicholas T. Wright, *After you believe: Why Christian Character Matters* (New York: Harpercollins Publishers, 2010), 116-117.

V tomto zmysle je kráľovstvo Božie inaugurované Ježišovým dielom. Takéto pochopenie eschatologických udalostí je síce netradičné, ale nachádza sa aj v diele amerického katolíckeho profesora Novej zmluvy Benedicta T. Viviana (český preklad: Kráľovství Boží v dějinách, 2008). Wright sa domnieva, že zdôrazňovanie eschatologickosti a transcendentnosti kráľovstva nebeského vedie k dezinterpretáciám a oslabuje to význam teologickej etiky.

Takýto eschatologický dôraz súvisí so soteriologiou, ktorá zdôrazňuje, že dielom Krista nebola len záchrana človeka, ale aj záchrana sveta. Biblia nehovorí len o novom človeku (Ef 4,24), ale aj o novej zemi (1Pt 3,13; Zj 21,1). Boh si podľa Wrighta na záchranu sveta používa ľudí, čo dodáva význam – ale aj radikálnosť – imperatívu nasledovania Ježiša a teda etického konania. Z tohto dôvodu je autor upodozrievaný zo synergizmu, čo však vo svojej knihe vylučuje. Človek nemôže spolupracovať na svojej spáse, ale vo Wrightovej koncepcii ide práve o konanie veriaceho po uvedomení si Božej milosti – ako to naznačuje aj titul knihy. Vzhľadom na túto problematiku sa vyjadril:

„Akýkoľvek použijeme jazyk alebo terminológiu na opísanie daru, ktorý Boh dal ľuďom prostredníctvom Ježiša Krista, ostáva presne darom. Nikdy nemôžeme z Boha urobiť nášho dlžníka; ostávame vždy jeho. Preto všetko, čo idem povedať o morálnom živote, o morálnej snahe a vedomom formovaní vzorcov nášho správania, vždy to prebieha jednoducho a jedine v rámci milosti. [...] Milosť, ktorá je ďalej aktívna cez Ducha v životoch veriacich.“³

Wright vníma Ježiša ako toho, ktorý prináša kráľovstvo Božie na zem, pričom zvesť o kráľovstve Božom je centrálnou vyučovanou témou. Preto si kladie otázku, ako táto eschatologická nádej môže ovplyvniť našu prítomnosť a aké etické dôsledky z toho vyplývajú pre kresťanov. Keďže kráľovstvo Božie sa už čiastočne prelomilo do tohto sveta, Wright hovorí o procese anticipácie budúcich udalostí, keď skutočnosť, ktorá je očakávaná na konci času, je už teraz čiastočne daná.

³ Wright, *After you believe*, 60.

V jeho koncepcii očakáva spoluprácu ľudí na procese príchodu kráľovstva Božieho, pričom zdôrazňuje, že nebeské kráľovstvo prichádza do sveta k ľuďom a cez ľudí. Takáto predstava potom zvyšuje význam sekulárnych vedných disciplín a umeleckých smerov. Prispievať k rastu kráľovstva Božieho na zemi neznamená len hlásať jeho slovo, ale rozličnými spôsobmi prispievať k obnove zeme (ekológia, medicína, etc.).

Zásadné slovné spojenie, s ktorým autor vo svojej knihe narába, je „transformácia charakteru“. Indikatív Božej lásky, ktorý je najviac pozorovateľný v diele Krista, by mal formovať a transformovať jednotlivca.

„Pavel vo svojich listoch naznačuje nový spôsob života, ku ktorému sú Ježišovi nasledovníci zaviazaní. [...] V tom všetkom teda Pavel explicitne rozvíja etiku „charakteru“. V Rímskym 4 a Rímskym 5 nachádzame kľúčový prechod, v ktorom Pavel načrtáva spôsob, akým je tento charakter formovaný, ukazujúc dopredu a čerpajúc význam z konečnej nádeje v Bohu.“⁴

V tomto je badateľný príspevok Wrightovej knihy. Neponíma kresťanskú etiku len ako súbor Ježišom aktualizovaných príkazov, ale vníma ju vo svojej komplexnosti, ktorou je premena, resp. obnova samotného človeka zvnútra. Takáto predstava zachytáva aj obraz Ježiša a jeho etických požiadaviek, ako ich opisujú evanjeliá. Človek nie je pozvaný len k určitému konaniu, ale Ježišova požiadavka je omnoho radikálnejšia práve v tom, že človek sa má stať eschatologicky autentický – teda má už teraz konať v súlade s finálnym stavom, v ktorom bude plne uskutočňovaná Božie vôľa vo všetkých ohľadoch.

Wrightov etický dôraz na zmenu charakteru ilustruje v časti s názvom „Kňazi a vládcovia“. Tu zachytáva kým sa má človek stať po tom, čo uveril. Boh dáva človeku mandát, aby niesol Jeho obraz v tomto svete. Ľudia sa majú stať kňazmi na základe 2M 19,4-6; 1Pt 2,5-9 a vládcami na základe 1M 1,26-28; Ž 8 a Zj 5,9-10, pričom cieľom ich práce je spomínaná obnova zeme.

⁴ Wright, *After you believe*, 175.

Ďalej dopĺňa:

„V novom nebi a novej zemi prídu nové úlohy a výzvy. Tieto budú predstavovať konečné naplnenie tých, ktoré boli dané človeku už na začiatku.“⁵

Prepojenie medzi pôvodným stavom, úlohami, ktoré má človek teraz, a eschatologickým povolaním predstavujú realistický obraz Bohom pripravenej budúcnosti pre človeka.

Wright preto nehovorí o nových pravidlách, ale o kresťanských cnostiach, ktoré by sa mal snažiť človek dosahovať. V tejto súvislosti je zaujímavým faktom aj to, že samotný titul knihy „After you believe“ je v pôvodnom anglickom vydaní nazvaný „Virtue reborn“ a zmenený až vzhľadom na americké prostredie. Wright sa domnieva, že pre Pavla sú cnosti súčasťou inaugurovanej eschatológie, teda ako súčasť prelamujúcej sa budúcnosti do prítomnosti. A presne v takomto ponímaní opisuje pojem „cnosť“, ktorá lepšie charakterizuje to, čo sa s človekom deje. Ide vlastne o samotné ideály kráľovstva Božieho.

Problematickosť tohto pojmu vidí práve v súvislosti s Aristotelom a stredovekým chápaním – upozorňuje na to, že aj Luther ho kritizoval ako pokrytecké – a preto ide o znovuobjavenie zmyslu cností. Zdôrazňuje, že Aristotelov cnostný človek vytvorenie takéhoto charakteru bral ako vlastnú zásluhu, no kresťan to chápe vždy ako prácu Ducha Svätého v ňom. Príkladom odlišného vnímania od Aristotela je, že u Wrighta nemá pojem cností za svoj τελος šťastie, ale príchod kráľovstva Božieho. Toto sa deje prostredníctvom Krista a vedie k anticipovaniu kráľovstva Božieho už teraz.

V pojme cnosť, nazdáva sa Wright, je lepšie zachytená myšlienka, že tieto cnosti neprichádzajú automaticky, ale človek musí na nich pracovať. Vysvetľuje to na biblickej ilustrácii ovocia viery. Strom, ktorý ma priniesť dobré ovocie podľa Wrighta nestačí len zasadiť, ale vyžaduje si viac práce. To je viditeľné aj v živote kresťana – ide o zapojenie rozmyšľania, konania a vytvárania si návyku, ktorý vedie k transformácii charakteru. Dôsledkom je ovocie Ducha (καρπος του πνευματος), ktorého singulárny tvar podľa neho

⁵ Wright, *After you believe*, 78.

vyjadruje, že jednotlivé cnosti kráľovstva Božieho (láska, pokoj, spravodlivosť, radosť, etc.) vždy prichádzajú spoločne.

Tento prístup reflektuje náročnosť boja s hriechom a poukazuje na to, že stávať sa novým človekom je každodenný proces. Preto vyzýva Ježišových nasledovníkov, aby pracovali na svojich „morálnych svaloch“ a rozvíjali svoj charakter, pričom si obe vyžadujú disciplínu a vytrvalosť.

Kontakt na autora:

Michaela Prihracki
Evanjelická bohoslovecká fakulta,
Univerzita Komenského v Bratislave
Bartoková 8, 811 02 Bratislava
Email: michaelaprihracki@gmail.com

[Published online Jún 26, 2017]